

הנדון:

לא מהומות. לא התפרעויות. לא הפרות-סדר. זוהי

המילחמה העויבת

ש מילחמות עברו עד כה על מדינת ישראל ועל צה"ל. מילחמת העצמאות. מילחמת סיני. מילחמת ששת הימים. מילחמת ההתשה. מילחמת יום הכיפורים. מילחמת ההלכנון. **בי"ב בדצמבר 1987 החלה המילחמה השביעית.**

עצמאות לא רק מול ישראל, אלא גם, ובעיקר, מול כל המדינות הערביות. את הצעד ההיסטורי הזה מסמל יאסר ערפאת, ועל כן רואים בו הפלסטינים את "אביר-האומה".

פת"ח רצה לגרור בפעולותיו את העולם הערבי כולו למלחמה, שבה תובס ישראל בשדה הקרב. מילחמת ששת הימים שמה קץ לתיקוה זו. מילחמת יום הכיפורים קברה אותה סופית. אחרי מילחמת ששת הימים ניסה פת"ח (שהשתלט על אש"ף) להילחם בישראל לברו, באמצעות פיגועים בפנים ובחוץ. מערכה זו חיוקה את גאות הפלסטינים — בעיקר בקרב של כראמה, בי"ב 1968 — אך לא נשאה את הפרי המקווה.

מאז מילחמת יום הכיפורים אימץ אש"ף לעצמו את הרעיון של הקמת מדינה פלסטינית לצד ישראל, וניסה להגשים את מטרתו באמצעים פוליטיים. הוא תלה את תיקויותיו במעצמות הגדולות, בדעת-הקהל העולמית וגם בכוחות השלום בישראל עצמה. (אז התחיל גם הדרושיח של אש"ף עם המועצה הישראלית למען שלום ישראל-פלסטיני.)

גם מאמץ זה לא נשא פרי. ככל שאש"ף התמתן, נעשתה ממשלת ישראל קשוחה יותר.

כאשר הגיע ערפאת לשיא תרונתו, וחתם על הסכם עם המלך חוסיין לכינון קונפדרציה ירדנית-פלסטינית, הגיעו ישראל וארצות-הברית לשיא התנגדותן לאש"ף ולזכות הפלסטינים להגדרה עצמית.

בקרב העם הפלסטיני התגבשה המסקנה הפשוטה: 13 שנים של פעולה פוליטית-דיפלומטית, ויתורים פוליטיים והימנעות של פת"ח מפיגועים בחוץ-לארץ לא נשאו שום פרי שהוא. **ומכאן: צריכים לעבור לשיטה חדשה של מאבק.**

והתעמולתית, כלפי חוץ וכלפי פנים, זה מגביר את ההתקוממות בשטח. **אין כאן זה-המולדה או זה-הנדנדה, אלא שני הצדדים של מטבע אחד.**

ל שש מילחמות ישראל שערכה, נבעו בי מישורין או בעקיפין מן הסיכסוך הישראלי-פלסטיני. מילחמת העצמאות היתה מילחמה ישראלית-פלסטינית, שהצבאות הערביים נגרפו לתוכה. ההירדררות למילחמת ששת הימים החלה עם פעולות פת"ח מסוריה. מילחמת ההלכנון היתה נסיון "להרוס את תשתית המחבלים". שאר המילחמות נבעו מהיגדרות המדינות השכנות לסיכסוך זה.

האויב

המילחמה השביעית היא שוב עימות ישיר בין שני העמים בארץ הזאת. כאי-לז נסגר מעגל. חזרנו אל ראשית מלחמת העצמאות.

שוב להבין את ההתפתחות ההיסטורית בצד הפלסטיני, שהביאה להתלקחות זו דור קא עתה.

אחרי מילחמת העצמאות היה נדמה שהשם פלסטין נמחק לא רק מן המפה, אלא גם מן ההיסטוריה. (את אלה מאיתנו בישראל שחשבו אחרת ניתן היה לספור באצבעות יד אחת.) הפלסטינים המיואשים, שמולדתם חולקה בין ישראל, ירדן ומצרים, חיפשו את ישועתם בי השמעות באומה כל-ערבית. רבים מהם נהרו אחרי תורת אל-בעת, שדגלה במדינה כל-ערבית. אילולם היה גמאל עבד-אל-נאצר, שאימץ לעצמו תורה זו.

ישראל היתה צריכה להיות מעוניינת בהתפתחות כל-ערבית זו. אולם ישראל הכשילה אותה והביסה את עבד-אל נאצר. רויד בנג'וריון ויורשיו חששו מפני כוח ערבי מאוחד. **כאשר שבך הגל הבל-ערבי, נזכר כל עם ערבי בלאומיותו הנפרדת. הפלסטינים נשארו בלי זהות לאומית. לתוך החלל הזה נכנס פת"ח, שהרים את דגל העצמאות הפלסטינית.**

המילחמה הזאת מרתקת כבר עתה כוחות גדולים. הכוחות שרוכזו בשטחים הכבושים ביום-ההפת"ח — שבו לא קרה כמעט מאומה — היו מספיקים כדי לנהל מילחמה בינונית בגבולות.

חרף כל היריבים, שמששת מילחמה זו כנראה את כל ההיערכות של צה"ל, את אימוניו ואת מטלותיו האחרות. מבחינה כספית, בולעת מילי-חמה זו משאבים אדירים. **אם אין זאת מילחמה, מה זה?**

מה יהו האויב במלחמה זו? למראית-עין, האויב הוא ילד בן 12, המחזיק בידו אבן.

כך זה נראה בשטח. יחידה של צה"ל נתקלת בקבוצה של ילדים, הילדים מיידיים אבנים,

מילחמה זו רומה לרוב מילחמות ישראל בי"ב תכונה אחת: קדמה לה פשלה מודיעינית. לפני מילחמת העצמאות קבעו כל המומחים לענייני-ערבים, פהאחד, שהצבאות הסורים של המדינות השכנות לא יתערבו כסיכסוך הצפוי. רויד בנג'וריון לברו חשב אחרת. הוא התעלם מעצת המומחים ופעל על-פי תפיסתו שלו. למד לנו.

מילחמת ששת הימים פרצה מפני שבאמצע מאי 1967 ריכזו נשיא-מצרים, גמאל עבד-אל נאצר, את אוגדותיו במידבר סיני. צעד זה בא לביון הישראלי כהפתעה מוחלטת. ההערכה המוסמכת של אמ"ן היתה שהצבא המצרי עסוק כולו במילחמת-האזרחים בתימן.

מילחמת יום הכיפורים החלה במחדל המפורסם. אמ"ן קבע שלא תהיה מילחמה. "סבירות נמוכה". היתה לו "קונספציה". המשך ידוע. למילחמת-ההלכנון קדמו הערכות של כל חלקי קהילת-המודיעין, שאיוולתן כמעט לא-תיאמו. כולן כאחת הופרכו.

התקוממות העם הפלסטיני בשטחים הכבושים, שהחלה בדצמבר 1987, באה אף היא כהפתעה גמורה.

איש בצמרת המדינה ובמערכת-הביטחון לא חזה אותה מראש. שום דבר לא היה מוכן לקראתה. תוכניות-הכוננות של צה"ל, שהכנתן החלה כמה חודשים לפני-כן, לא כוונו לתאריך זה, ולא הושגו למן לפני ההתפוצצות.

הפעם שויבת הפשלה בולה לשביב. הוא לברו האחראי למודיעין בשטחים הכבושים. הוא נכשל לחלוטין.

(וזהו, אגב, אחת הבעיות שיהיו אופייניות למילחמה זו, שהחלה עתה. הגוף האחראי להצגת הערכה מודיעינית מוסמכת לממשלת-ישראל הוא אגף-המודיעין של צה"ל. אולם אמ"ן אינו עוסק כמה שמתרחש בתוך גבולות הארץ, אלא מחוצה לה. משמע שאין מי שמוסמך בעצם להציג תמונה מודיעינית שלמה של מילחמה זו, שהחלה נגימית וחלקה חיצונית. לשב"כ בוודאי אין הר כולת לכך, מפני שהוא עוסק רק בפיגועים. צה"ל עוסק בדיכוי מהומות. אין מי שמוסמך ומי שמסוגל לראות את התמונה הכוללת של מילחמה זו, שאין דומה לה במילחמות העבר.)

שוב להבין שוויה מילחמה במלוא מובן המילה. לא "התפרעויות". לא "מהומות". לא "הפרות-סדר".

זוהי מילחמה לכל דבר, כמו מילחמת ויאטי-נאם, כמו מילחמת אלג'יריה. אין זה עניין של סמאנטיקה, מישוק של מילים. ההגדרה הנכונה היא תנאי מוקדם לפעולה נכונה. באין שאלה נכונה אין תשובה נכונה. כשם שאין ירפיו נכון בלי ריאגונזה נכונה. איי-אש-ר לטפל בדרלקת-יריאות אם נדמה לרופא שהחולה לקה בהצטננות. איי-אש-ר לטפל בסרטן אם נדמה לרופא שהחולה לקה בקלקול-קיבה.

יש שולח את צה"ל "להרגיע את הרוחות" ו"להחזיר את הסדר על כנו" מטיל עליו משימה בלתי-אפשרית. הוא משקיע אותו בכוח, שלעור ממו ייראה הובן של לבנון כשלולית קטנה. מי שמדבר על "התפרעויות", "מסיתים", "הפרות-סדר", "המון מוסת", "כפי עושים הממ"ש שלה וכל כלי-התיקורת הישראליים, אינו חושף רק את הטימטום של עצמו, אלא גם מסלף את התמונה בצורה שלא תאפשר פעולה יעילה.

אולם מתחת לפני השטח פעלו זרמים חרישים. דור חדש קם בשטחים הכבושים.

ברגע שהציבור הפלסטיני בשטחים הכבושים הגיע למסקנה שכל הרכים הפוליטיים והצבאיים של המאבק נכשלו, וכי כל התיקויות לפיתרון הבעייה אפסו, קרה מה שמוכרת היה לקרות. הציבור היה נטל את המאבק לידי.

זהו המאורע ההיסטורי שהחל בי"ב בדצמבר 1987.

איש לא תיכנן את ההתפוצצות. היא נגרמה על-ידי אירועים מיקריים: מתנחל רצח תלמידה, נהג של סמיטריילר הרג ארבעה פלסטינים בתאונה. ניצוצות מיקריים, שגרמו להתפוצצות של חבית חומר-הנפץ. הניצוצות היו מיקריים. הם יכלו (המשך בעמוד 14)